

This project is funded
by the European Union

Promoting Transparency and
Accountability

in Public Administration in North
Macedonia

Analiza e nevojave për trajnim të poseduesve të informacioneve

Autor: German Fillkov

Ky dokument është përgatitur në kuadër të projektit "Promovimi i Transparencës dhe Përgjegjshmërisë në Administratën Publike", financuar nga Bashkimi Evropian, dhe zbatuar nga një konsorcium i drejtuar nga PwC. Gjetjet, përfundimet dhe pikëpamjet e shprehura në këtë dokument nuk duhet të konsiderohen në asnjë mënyrë se pasqyrojnë politikat ose opinionet e Bashkimit Evropian. Dokumenti është përgjegjësi vetëm e autorit.

Shkup, nëntor 2022

Project implemented by:

HYRJE

Qëllimi i këtij dokumenti është të ofrojë një analizë të nevojave të identifikuara për trajnim të mbajtësve të informacionit dhe t'i shërbejë Agjencisë për Mbrojtjen e të Drejtës për Qasje të Lirë në Informacione me Karakter Publik (në tekstin e mëtejshëm: Agjencia) në zbatimin më efikas dhe efektiv të së ardhmes trajnime për poseduesit e informacioneve.

Baza për këtë analizë dhe në përgjithësi për nevojën për përmirësimin e trajnimit të poseduesve të informacionit është kompetenca e Agjencisë në fushën e trajnimit, e përcaktuar me vendosmëri në nenin 30 të Ligjit për Qasje të Lirë në Informacionet me Karakter Publik (në tekstin e mëtejshëm: Ligji) se "... - ndërmerr veprimtari në drejtim të edukimit të poseduesve të informacionit për të drejtën e qasjes së lirë në informacionin që ata kanë...", por edhe dispozitat e të njëjtit nen që (Agjencia) "... - kujdeset për zbatimin e dispozitave të këtij ligji..." dhe "...-promovon të drejtën e qasjes së lirë në informacione me karakter publik...".

Për përgatitjen e kësaj analize, informacioni dhe njohuritë e marra nga:

- punëtoritë me poseduesit e informacionit të zhvilluara nga Agjencia gjatë vitit 2022;
- Konferenca për situatat lidhur me zbatimin e Ligjit për qasje të lirë në informacione me karakter publik në Republikën e Maqedonisë së Veriut nga shtatori 2022;
- Bisedat e zhvilluara me zyrtarë për ndërmjetësimin e informimit publik në vitin 2022;
- disa debate online për zbatimin e Ligjit për Qasje të Lirë në Informata me Karakter Publike të mbajtura në vitin 2021;
- Analiza e zbatimit të Ligjit për qasje të lirë në informacione publike me rekomandime për përmirësimin e sistemit për qasje të lirë në informata nga gushti 2022;
- Raporti me rekomandime nga trajnimi i mbajtur i Agjencisë, nga tetori 2020 dhe
- Analiza e arsyeve të heshtjes së administratës, nga korriku 2022.

Gjithashtu, janë marrë parasysh edhe dispozitat e Planit Strategjik aktual të Agjencisë, ku trajnimi i poseduesve të informacionit ofrohet si mënyrë për të arritur një nga synimet strategjike në plan (Qëllimi nr. 2: Rritja e efikasitetit dhe efektivitetit tek poseduesit e informacionit me karakter publik për realizimin e të drejtës për qasje të lirë në informacion), si dhe nga programet vjetore të punës së Agjencisë dhe programet e trajnimit për zyrtarët për të ndërmjetësuar me informacione me karakter publik, pra nga aktualia praktika e kryerjes së trajnimeve.

Dokumenti i referohet kryesisht nevojave të identifikuara për trajnim për mbajtësit e informacionit si një mënyrë për të promovuar ushtrimin e të drejtës për qasje të lirë

në informacione me karakter publike, llojet e trajnimeve që mund të kryhen nga Agjencia dhe efektet e pritshme prej tyre. , si dhe qëllimin, dizajnin, kohëzgjatjen dhe dinamikën e zbatimit të trajnimit.

UDHËZIME DHE NJOHURI PËR NEVOJAT E TRAJNIMEVE PËR POSEDUESIT E INFORMACIONEVE

Një vlerësim i përgjithshëm nga të gjitha inputet e përmendura më sipër, dhe në kontekstin e vlerësimit të nevojave për trajnim, është se ka ende vështirësi në zbatimin e së drejtës për qasje të lirë në informacione me karakter publik, të cilat mund t'i atribuohen njohurive të pamjaftueshme të dispozitave të Ligji dhe zbatimi i tij në praktikë.

Një nga konkluzionet e përgjithshme nga analiza e zbatimit të Ligjit është se zyrtarët “ende nuk e njohin sa duhet Ligjin, dhe rrjedhimisht ka nevojë për të vazhduar punën aktive në fushën e arsimit, përmes trajnimeve shtesë dhe ngritjes së kapaciteteve. , si në nivel qendror ashtu edhe në atë lokal”.

Më tej, konstatohet se është e nevojshme të zhvillohen trajnime jo vetëm për zyrtarët për ndërmjetësim me informacione të karakterit publik, por edhe për shumicën e punonjësve të poseduesve të informacionit dhe veçanërisht për personat përgjegjës të poseduesve të informacionit.

Gjithashtu mund të konstatohet se ka dinamikë dhe luhatje të shpeshta të ndërmjetësve të informacionit publik nga një vend pune në tjetrin, gjë që rezulton në nevojën e edukimit bazë të vazhdueshëm të punonjësve nga poseduesit për çështjen e aksesit në informacion.

Në këtë kontekst, ekziston edhe një shkallë shumë e ndryshme e përvojës dhe nivelit të njohjes së problemit midis zyrtarëve tek posedues të ndryshëm informacioni, gjë që e bën qasjen në informacion të pabarabartë në kuptimin sistematik të fjalës.

Duhet pasur parasysh se Agjencia zhvillon në vazhdimësi trajnime për poseduesit e informacionit sipas një programi vjetor të përcaktuar më parë dhe të përshtatur me rrethanat (kufizimet që janë vendosur për shkak të krizës Covid-19), mundësive dhe interesit të poseduesit e informacionit. Kjo analizë duhet të ndihmojë vetëm Agjencinë në hartimin dhe realizimin e ardhshëm të trajnimeve në drejtim të rritjes së efekteve të trajnimeve dhe përshtatshmërisë së përpjekjeve në këtë kuptim.

Duke marrë parasysh përbërjen heterogjene të problemeve dhe rrjedhimisht nevojat për trajnim, imponohet nevoja e diversifikimit të trajnimeve në varësi të nivelit të thellësisë, d.m.th., fillimisht ndarja e trajnimeve për zyrtarët e sapoemëruar dhe të papërvojë, fillestarët dhe trajnimet për zyrtarët më me përvojë. .

Për më tepër, duke marrë parasysh nevojat e konstatuara për zgjerimin e fushës së trajnimit për punonjësit e tjerë të poseduesve të informacionit, lind nevoja për trajnime të specializuara për personat përgjegjës për poseduesit e informacionit.

Më pas, për të shmangur konstatimin sipërfaqësor të “mbulimit” apo mospërmendjen e disa aspekteve të rëndësishme të problemit të qasjes në informacion dhe për shkak të pamundësisë së mbulimit të të gjitha çështjeve në një trajnim të përgjithshëm, nevoja për trajnime tematike për disa çështje të rëndësishme, aspekte dhe probleme të përsëritura në zbatimin e së drejtës për qasje të lirë në informacione me karakter publik. Nevoja për trajnime të tilla lind nga problemet më të zakonshme me të cilat përballen poseduesit e informacionit, si dhe nga disa probleme që shfaqen në mënyrë akute, rastësore ose ciklike. Të gjitha ato probleme duhet të merren parasysh gjatë hartimit të trajnimeve dhe përcaktimit të temave.

Të tilla trajnime mund të hartohen në një format të ndryshëm nga formati klasik i trajnimeve, pra mund të organizohen si biseda, seanca pyetje-përgjigje, shkëmbim praktikash ndërmjet kolegëve, këshillim etj.

Në serinë e trajnimeve të specializuara, sigurisht që duhet të merren parasysh edhe trajnimet për disa posedues të informacionit të njëjtë ose të ngjashëm, duke pasur parasysh natyrën e ngjashme të problemeve me të cilat mund të ballafaqohen, si: trajnime për shkolla, kopshte, objekte shëndetësore, për parti politike, etj.

Gjithashtu, konstatohet se ekziston një interesim i pabarabartë ndërmjet posedueve të ndryshëm të informacionit për të ndjekur trajnimet dhe për të përmirësuar njohuritë e tyre për problemin e qasjes në informacion (aktiv dhe reaktiv). Prandaj duhet menduar për vendosjen e një detyrimi të caktuar për ndjekjen e trajnimeve, si dhe mbajtjen e trajnimeve në afate dhe periudha që do të jenë më të përshtatshme për nevojat dhe dinamikën e punës së poseduesve të informacionit. Këtu mbi të gjitha nënkuptojmë një kohëzgjatje më të shkurtër të trajnimeve dhe mbajtjen e tyre në gjysmën e dytë ose drejt fundit të orarit të punës.

Për pyetjet dhe problemet e një natyre të përsëritur, duhet t'i kushtohet vëmendje regjistrimit të sesioneve të trajnimit dhe vendosjes së materialit video të regjistruar në faqen e internetit të Agjencisë si një material referimi që mbajtësit mund ta shqyrtojnë më pas në një kohë që u përshtatet më së miri.

PROPOZIME PËR LLOJET, FORMAT E TRAJNIMEVE DHE DINAMIKËN E ZBATIMIT

Për t'iu përgjigjur dobësive të konstatuara të poseduesve të informacionit, për të avancuar realizimin e së drejtës së qasjes së lirë dhe që Agjencia të ushtrojë kompetencën e saj në këtë segment në mënyrë më të përshtatshme, janë propozuar disa lloje dhe formate të ndryshme të trajnimeve.

Duhet të theksohet se Agjencia nuk do të ketë nevojë të përgatisë dhe prodhojë materiale të reja, prezantime apo ndonjë formë tjetër të prezantimit të temave të trajnimit për secilin lloj trajnimi të veçantë. Ajo që do t'i dallojë trajnimet individuale, për sa i përket mbulimit të temave, do të jetë thellësia në të cilën do të shtjellohen temat dhe koha që do t'i kushtohet temave individuale. Për shembull, ndërsa trajnimi për oficerët e ndërmjetësimit fillestar dhe të sapoemëruar duhet të përmendë vetëm testin e dëmit – kur, pse dhe si kryhet, në trajnimin e avancuar për zyrtarët tashmë me përvojë të ndërmjetësimit – kësaj çështje duhet t'i kushtohet shumë vëmendje. më shumë kohë, me analiza të situatave dhe shembujve konkretë, pyetje-përgjigje dhe nëse është e nevojshme edhe ushtrim për kryerjen e testit.

Gjithashtu, trajnimet e propozuara këtu nuk nënkuptojnë heqjen e disa prej formateve ekzistuese të trajnimit dhe formave të tjera të edukimit të kryera nga Agjencia, siç është sesioni informues për regjistrimin dhe përdorimin e platformës online për poseduesit e informacionit (që mund të shkojë vetëm plotësisht në formën e formatit të video-regjistruar paraprakisht që poseduesit mund të shikojnë dhe të kryejnë regjistrimin dhe përdorimin e nevojshëm të platformës).

A. Trajnimi fillestar

Qëllimi: Trajnimi është i dedikuar për zyrtarët e sapoemëruar për ndërmjetësimin e informimit publik, si dhe për personat që nuk janë emëruar rishtazi, por kanë pak ose aspak përvojë (për shkak të numrit të vogël ose të kufizuar të kërkesave të pranuar në institucionin e tyre).

Përfshirja

- Ky trajnim duhet të mbulojë aspektet themelore të qasjes:
- një pasqyrë e shkurtër historike e realizimit të kësaj të drejte në botë dhe në vendin tonë;
- kuadri ligjor dhe mënyra e zbatimit të ligjit, pra procedura e ushtrimit të së drejtës së qasjes të lirë;
- shqyrtimin e detyrimeve, përjashtimeve dhe procedurës së ankimit;
- mundësitë, përparësitë dhe mënyra e zbatimit të transparencës aktive, si dhe
- shënime bazë për mënyrën e regjistrimit dhe përdorimit të platformës online për mbajtësit e informacionit.

Kohëzgjatja: Trajnimi mund të zgjasë deri në 3 orë dhe mund të regjistrohet dhe të vihet në dispozicion të poseduesve të informacionit kur ata kanë nevojë

dhe në kohën që u përshtatet më së miri. Për të mbajtur gjurmët e personave që kanë "shikuar" trajnimin në internet, mund të futet një regjistrim bazë i përdoruesit përpara se ata të mund të shikojnë videon.

Dinamika: Trajnimi bazë mund të kryhet periodikisht, për shembull, një herë në çdo tremujor të vitit, domethënë katër trajnime të tilla mund të zhvillohen në vit.

Formati: Ky trajnim duhet të kryhet me prezencë fizike ose në fund të fundit në një model hibrid për të siguruar pjesëmarrje më të madhe të përfaqësuesve të poseduesve të informacionit jashtë Shkupit. Megjithatë, rëndësia e prezencës fizike buron nga fakti se bëhet fjalë për persona të sapoemëruar apo fillestarë të fushës për të cilët është e rëndësishme njohja si me njerëzit e Agjencisë ashtu edhe me kolegët e tyre nga bartësit e tjerë.

B. Trajnim informativ për personat përgjegjës dhe punonjësit e mbajtësve të informacionit

Qëllimi: I destinuar për persona përgjegjës si drejtorë, kryetarë bashkie etj. Trajnimi mund të synohet edhe për të gjithë punonjësit e tjerë të mbajtësve të informacionit, të cilët në një farë mënyre janë të përfshirë në ushtrimin e së drejtës për qasje të lirë në informacione të natyrës publike - siç janë punonjësit në pozicione që duhet t'i paraqesin informacionin personit për krahasim, shërbimet e departamenteve, zëdhënësit dhe personat e marrëdhënieve me publikun, etj.

Përfshirja: Ky trajnim duhet të jetë i ngjashëm me trajnimin bazë, vetëm se duhet të jetë më informues dhe të zgjasë dukshëm më i shkurtër. Trajnimi mund të mbulojë aspektet themelore të qasjes:

- një pasqyrë e shkurtër historike e realizimit të kësaj të drejte në botë dhe në vendin tonë;
- kuadri ligjor dhe mënyra e zbatimit të ligjit, pra procedura e ushtrimit të së drejtës së qasjes së lirë;
- një pasqyrë e shkurtër e detyrimeve, përjashtimeve dhe procedurës së ankimit;
- procedurën e delegimit të autoritetit; si dhe
- mundësitë, përparësitë dhe mënyra e zbatimit të transparencës aktive.

Kohëzgjatja: Ky trajnim duhet të zgjasë rreth 45 minuta dhe mund të regjistrohet dhe video të ngarkohet për përdorim online në një kohë dhe në varësi të nevojave të përdoruesve të interesuar, me regjistrim paraprak për regjistrimin e atyre që e kanë "parë" videon.

Dinamika: Trajnime të tilla mund të zhvillohen çdo gjashtë muaj, domethënë mund të zhvillohen pas dy trajnimeve të tilla në vit.

Formati: Duke marrë parasysh natyrën e trajnimit, është e mundur që këto trajnime të zhvillohen në një format hibrid ose edhe plotësisht online për të siguruar një numër më të madh pjesëmarrësish në të njëjtën kohë. Për këto trajnime, të cilat janë kryesisht të karakterit informativ dhe për njohjen e problemeve të personave të punësuar nga pronarët që nuk kanë lidhje të drejtpërdrejtë me qasjen, nuk është aq e rëndësishme prania fizike, por numri i tyre.

B. Trajnim avancues

Qëllimi: Është menduar që personat me një përvojë të caktuar të ndërmjetësojnë informacione me karakter public

Përfshirja: Ky trajnim duhet të jetë i një natyre më të avancuar dhe të mbulojë temat e mëposhtme:

- shqyrtimin e detyrimeve, përjashtimeve dhe procedurës së ankimit;
- procedura për delegimin e autoritetit dhe avantazhet e tij;
- testi i dëmshmërisë – kur, pse dhe si kryhet;
- trajtimin e mbrojtjes së të dhënave personale (anonimizimi i dokumenteve dhe informacionit);
- mundësitë, avantazhet dhe mënyra e zbatimit të transparencës aktive; si dhe
- publikimi i informacionit në format të hapur.

Kohëzgjatja: Ky trajnim mund të zgjasë nga 2 deri në 3 orë, në varësi të numrit të pjesëmarrësve dhe kohës së caktuar për pyetje dhe përgjigje. Duhet të ndahet më shumë kohë gjatë trajnimit për sesionin e pyetjeve dhe

përgjigjeve. Trajnimi duhet të shërbejë edhe si burim për gjenerimin e temave për trajnimin tematik.

Dinamika: Trajnime të tilla mund të zhvillohen çdo gjashtë muaj, domethënë mund të zhvillohen pas dy trajnimeve të tilla në vit.

Formati: Këto trajnime mund të zhvillohen si me prezencë fizike ashtu edhe në një model hibrid sepse bëhet fjalë për persona me përvojë të caktuar, të cilët supozohet të njohin personat e Agjencisë dhe kolegët e tyre dhe theksi vihet në tema dhe probleme specifike që hasin në operacionet e përditshme. Duke marrë parasysh se supozohet se bëhet fjalë për persona me detyrime të shumfishta, modeli hibrid, pra mundësia për të mos ndjekur fizikisht trajnimin, konsiderohet si zgjidhje optimale.

C. Trajnime tematike

Qëllimi: Ato janë të destinuara kryesisht për njerëzit që ndërmjetësojnë informacione me karakter publik, por edhe për të gjithë punonjësit e tjerë të poseduesve të informacionit që janë të interesuar për një temë të caktuar.

Përfshirja: Tema e çdo trajnimi mund të jetë çdo temë e përzgjedhur nga trajnimet e mëparshme për të cilën vlerësohet (1) se ka një interes të shtuar; (2) se do të ndihmojë në promovimin e ushtrimit të së drejtës së qasjes të lirë ose (3) se do të kontribuojë në zgjidhjen e një problemi të përcaktuar.

Shembuj ilustrues të temave për të cilat mund të organizohet trajnimi tematik do të ishin:

- zbatimi i testit të dëmit;
- përgatitja, përditësimi dhe publikimi i duhur i Listës së informacionit publik;
- publikimi proaktiv i informacionit nga neni 10 i ligjit;
- procedurën e përgjigjes ndaj kërkesave në rast se dokumentet dhe informacionet përmbajnë të dhëna personale; etj.

Kohëzgjatja: Duke pasur parasysh se bëhet fjalë për një temë - këto trajnime mund të zgjasin më pak, rreth 1 orë dhe të lënë kohë për diskutim, shkëmbim

përvojash dhe pyetje e përgjigje. Për ato trajnime tematike për të cilat vetë tema është e një natyre më të përgjithshme dhe përsëritëse, mund të parashikohet regjistrimi dhe ngarkimi i tyre në faqen e internetit të Agjencisë për transmetim të mëtejshëm nga personat e interesuar, në kohën që u përshtatet më së miri atyre.

Dinamika: Nëse nuk ka kërkesa specifike nga poseduesit e informacionit, me iniciativë të Agjencisë mund të organizohen katër trajnime të tilla në vit, pra një në çdo tremujor të vitit për temat për të cilat Agjencia, bazuar në përvojën dhe raporti vjetor, do të gjykojë se nevojiten trajnime shtesë edukimi.

Formati: Këto trajnime mund të zhvillohen online pasi janë trajnime të shkurtra, më shumë në drejtim të këshillimit dhe shkëmbimit të përvojave dhe njohurive.

Ç. Trajnime sektoriale

Qëllimi: Janë të destinuara për të gjithë personat e interesuar nga bartës të sektorëve të caktuar, si - shëndetësi, kopshte, shkolla fillore dhe të mesme, universitete, ndërmarrje publike etj.

Përfshirja: Trajnimet duhet të mbulojnë tema që janë më specifike për një fushë të caktuar dhe për këtë arsye çdo trajnim duhet të hartohet veçmas.

Kohëzgjatja: Kohëzgjatja e trajnimeve do të varet nga temat që trajtohen dhe thellësia që do të depërtohet, por sigurisht që nuk duhet të zgjasin më shumë se dy orë.

Dinamika: Trajnimet duhet të mbahen herë pas here, varësisht nga nevoja e përcaktuar nga Agjencia, por edhe me iniciativën e përfaqësuesve të institucioneve nga sektorë të caktuar. Nëse nuk ka kërkesa specifike nga poseduesit e informacionit, me iniciativë të Agjencisë, mund të organizohen dy trajnime të tilla në vit, pra një në çdo gjysmë viti, për sektorët për të cilët Agjencia, bazuar në përvojën dhe atë vjetore. raporti, do të gjykojë se nevojitet edukim shtesë.

Formati: Formati i mbajtjes së trajnimeve do të varet nga trajnimi në trajnim, pra mbi të gjitha nga numri i pjesëmarrësve të interesuar. Nëse është më i madh, mund të merret në konsideratë varianti për një model hibrid dhe nëse është më i vogël, trajnimi mund të mbahet me prani fizike. Megjithatë, në varësi të sektorit për të cilin zhvillohet trajnimi, mund të vendoset që ai të mbahet vetëm online, duke pasur parasysh se disa sektorë, si p.sh. arsimit, kanë mundësi dhe buxhete të kufizuara për të mundësuar dhe mbuluar shpenzimet e udhëtimit të punonjësve.

VËREJTJE PËRFUNDIMTARE

Në varësi të rrethanave më të gjera, kapaciteteve në dispozicion, interesit të duhur të pjesëmarrësve potencialë në trajnime dhe përvojës së mëparshme, Agjencia duhet të bëjë zgjedhjen përfundimtare se cilat dhe sa nga trajnimet e propozuara do të zhvillojë, si dhe kur përgatitet e saj vjetore. programe trajnimi për poseduesit e informacionit në varësi të parametrave të përmendur më parë, Agjencia mund të vendosë dhe gradualisht të prezantojë formatet e reja të trajnimit, nga viti në vit. Gjithashtu, në këtë kuptim, Agjencia duhet të vazhdojë publikimin e programit vjetor të trajnimit në faqen e saj në kohë për njohjen e personave të interesuar dhe planifikimin e duhur.

Sa i përket regjistrimit për pjesëmarrje, përveç regjistrimit të pjesëmarrësve të interesuar në nivel vullnetar (për të cilin mund të krijohet një formular i përshtatshëm i thjeshtë regjistrimi online), Agjencia mund të ftojë përfaqësues të poseduesve të caktuar të informacionit në trajnime, në varësi të nevojave të vlerësuara për këtë, dhe bazuar në përvojën me ankesat, raportin vjetor, etj.

Kjo analizë, e cila rrjedh tërësisht nga nevojat reale për trajnime të përcaktuara në disa nivele dhe në disa analiza të ndryshme të bëra në vitet e fundit, mund të shërbejë si bazë për përcaktimin e një qasjeje të përshtatshme në financimin e trajnimeve. Nga njëra anë, analiza si një paraqitje reale e nevojave për trajnim mund të shërbejë si bazë për të kërkuar dhe miratuar fonde buxhetore shtesë të Agjencisë për realizimin e duhur të trajnimeve. Nga ana tjetër, duke qenë se vlerësimi i nevojave për trajnim, ndër të tjera, rezulton edhe nga deklaratat dhe nevojat që dalin nga mbajtësit e informacionit, është e nevojshme të merret parasysh edhe pjesëmarrja në financimin e trajnimeve (pjesërisht ose plotësisht) nga mbajtësit e informacionit, pra përdoruesit e trajnimeve.

Lidhur me këtë është nevoja për vendosjen e një trajnimi të detyrueshëm për sa i përket personave dhe llojeve të trajnimeve që duhet të kryhen në një periudhë të caktuar kohore. Pastaj, në bazë të kësaj, përcaktoni se për cilat trajnime dhe në cilat raste shpenzimet e trajnimit do të mbulojnë nga Agjencia (plotësisht ose pjesërisht), dhe në cilat raste kostot aktuale të trajnimit do të mbulojnë (plotësisht ose pjesërisht) nga poseduesit e informacionit.